

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 307/2024-38

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Danicou Holováčovou, advokátkou, Čajakova 5, Košice, proti uzneseniu Mestského súdu Bratislava I sp. zn. B1-6T/80/2011 z 12. januára 2024 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Mestského súdu Bratislava I sp. zn. B1-6T/80/2011 z 12. januára 2024 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Mestského súdu Bratislava I sp. zn. B1-6T/80/2011 z 12. januára 2024 **zrušuje** a **vec vracia** Mestskému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.
3. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie **3 000 eur**, ktoré **je** Mestský súd Bratislava I **povinný** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava I **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **1 285,13 eur** a zaplatiť ich jej právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 10. apríla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“).

2. K porušeniu sťažovateľkiných práv malo dôjsť uznesením mestského súdu sp. zn. B1-6T/80/2011 z 12. januára 2024 (ďalej len „napadnuté uznesenie“), ktorým bola zamietnutá jej žiadosť o vydanie peňažnej sumy 224 600 eur zaistenej pri domovej prehliadke 17. júna 2009. Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie, vec vrátil mestskému súdu na ďalšie konanie a priznal jej spravodlivé zadost'učinenie 20 000 eur. Zároveň si uplatnila právo na náhradu trov konania.

3. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a pripojeného spisu všeobecného súdu vyplýva nasledovný stav veci:

4. Proti sťažovateľke sa na mestskom súde pod sp. zn. 6T/80/2011 vedie trestné konanie pre obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1 a 3 písm. c) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona a pre zločin neodvedenia dane a poistného spáchaný formou spolupáchateľstva podľa § 20 a § 227 ods. 1 a 4 Trestného zákona. Obžaloba bola na súde podaná 8. decembra 2011.

5. Obzvlášť závažný zločin podvodu mala sťažovateľka podľa obžaloby spáchať ako členka organizovanej skupiny spolu s tromi ďalšími obžalovanými, pričom skutok sa týkal uzavretia troch faktoringových zmlúv na základe falšovaných dokumentov, v dôsledku čoho mala vzniknúť škoda 691 218,42 eur.

6. Zločin neodvedenia dane a poistného mala sťažovateľka podľa obžaloby spáchať spolu s ďalšími dvoma spolupáchateľmi (ide o osoby odlišné od obžalovaných pre už uvedený obzvlášť závažný zločin) tým, že na základe sfalšovaných dokladov si uplatnili neoprávnene nadmerný odpočet dane z pridanej hodnoty vo výške 504 547,57 eur.

7. V obžalobe prokurátor navrhol, aby na hlavnom pojednávaní bolo vypočutých 34 svedkov, dvaja zástupcovia poškodených, ďalej aby boli prečítané zápisnice o výpovediach ďalších svedkov a oboznámené ďalšie listinné doklady (medzi inými aj daňové doklady týkajúce sa zločinu neodvedenia dane a poistného). Ústavný súd k tomu dodáva, že vyšetrovací spis z prípravného konania má bez príloh 17 zväzkov a 3 380 strán.

8. V priebehu prípravného konania boli 17. júna 2009 pri domovej prehliadke v rodinnom dome sťažovateľky vydané a zaistené peňažné prostriedky sťažovateľky vo výške 222 600 eur, ako to vyplýva z odôvodnenia uznesenia krajskej prokuratúry č. k. 1 Kv 36/2009-137. Následne bolo 18. júna 2009 proti sťažovateľke vznesené obvinenie pre obzvlášť závažný zločin podvodu a 15. októbra 2009 obvinenie za zločin neodvedenia dane a poistného.

9. K priebehu trestného konania na mestskom súde ústavný súd považuje za podstatné dodať, že od 1. januára 2021 mestský súd rozhodoval o dvoch žiadostiach sťažovateľky na vrátenie zaistených peňažných prostriedkov.

10. Ak ide o rozhodnutie mestského súdu o prvej žiadosti, toto rozhodnutie bolo predmetom prieskumu ústavného súdu vo veci sp. zn. IV. ÚS 356/2023. Mestský súd v tomto rozhodnutí žiadosti o vrátenie peňažných prostriedkov nevyhovel a poukázal na to, že trestné stíhanie sťažovateľky nebolo právoplatne skončené, vec sa nachádza v štádiu konania pred súdom, vo veci sú nariadené ďalšie termíny pojednávania, na ktorých sa majú vykonávať ďalšie dôkazy a až po ich vykonaní bude súd môcť rozhodnúť okrem iného o tom, či finančné prostriedky pochádzajú z trestnej činnosti alebo nie. V konaní vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 356/2023 bola ústavná sťažnosť proti už uvedenému rozhodnutiu mestského súdu odmietnutá ako oneskorene podaná (pozri pre ďalšie podrobnosti rozhodnutie ústavného súdu vo veci sp. zn. IV. ÚS 356/2023).

11. V druhom prípade o sťažovateľkinej žiadosti na vrátenie zaistených peňažných prostriedkov rozhodol mestský súd napadnutým uznesením. V napadnutom uznesení v podstate len zopakoval dôvody na zamietnutie žiadosti uvedené v predchádzajúcom rozhodnutí.

12. Trestné konanie sťažovateľky nie je dosiaľ právoplatne skončené.

II.

Argumentácia sťažovateľky

13. Podľa sťažovateľky je zaistenie peňažných prostriedkov vzhľadom na jeho dĺžku neproporcionálnym zásahom do jej vlastníckeho práva. Sťažovateľka pritom poukazovala najmä na rozhodnutie ústavného súdu vo veci sp. zn. IV. ÚS 51/2019 a na v tomto rozhodnutí uvedenú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ale aj na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky vo veci sp. zn. II. ÚS 3662/14.

14. V tejto súvislosti uviedla, že v trestnom konaní doteraz nebolo preukázané, že by zaistené peňažné prostriedky pochádzali z trestnej činnosti, pričom v tomto trestnom konaní dochádza aj k prieťahom, a to v dôsledku postupu mestského súdu. V tejto situácii nie je podľa sťažovateľky možné ďalšie trvanie zaistenia peňažných prostriedkov odôvodniť všeobecným poukazom na potrebu ďalšieho dokazovania.

15. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti ďalej namietala, že odôvodnenie napadnutého uznesenia mestského súdu sa nedostatočne vysporiadalo s jej argumentáciou v tom zmysle, že zaistenie peňažných prostriedkov je závažným zásahom do jej osobných pomerov a má negatívny dopad na uspokojovanie jej základných životných potrieb.

III.

Vyjadrenie mestského súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

16. Mestský súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti zopakoval argumentáciu uvedenú v napadnutom uznesení. Pripustil síce, že dĺžka trestného konania vo veci sťažovateľky nie je primeraná, uviedol

však, že v konaní nedochádza k priet'ahom spôsobeným jeho postupom a priet'ahy v konaní sú spôsobené objektívnymi dôvodmi.

III.2. Replika s'ťažovateľky:

17. S'ťažovateľka vo svojej replike poukázala na skutočnosť, že v období od decembra 2022 do júla 2024 sa uskutočnilo iba jedno hlavné pojednávanie, ostatné pojednávania boli zrušené, teda v konaní podľa jej názoru dochádza k priet'ahom spôsobeným mestským súdom.

18. S'ťažovateľka pritom zdôraznila, že v decembri 2022 mestský súd zamietol jej predchádzajúcu žiadosť o vrátenie zaistených peňažných prostriedkov s totožnou argumentáciou ako v napadnutom uznesení, od uvedenej doby však neurobil nič, čo by smerovalo k zmene dôkaznej situácie, resp. k rozhodnutiu v jej trestnej veci.

19. Okrem skutočností uvedených už v ústavnej s'ťažnosti poukázala aj na znehodnotenie zaistených peňažných prostriedkov z dôvodu inflácie.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej s'ťažnosti

20. Ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v zmysle ktorej je zaistenie peňažných prostriedkov zásahom do s'ťažovateľkiných práv vyplývajúcich z čl. 20 ústavy, resp. čl. 1 dodatkového protokolu. Aj keď ide o zásah len dočasný, ústavný súd ho preskúmava z pohľadu toho, či má zákonný podklad, či ho vydal príslušný štátny orgán, či nie je prejavom svojvôle a či nastoľuje spravodlivú rovnováhu medzi legitímnym záujmom, ktorý je zaistením majetku sledovaný, a medzi ochranou základných práv dotknutej osoby (pozri napr. IV. ÚS 51/2019, body 34 až 37 a 40 odôvodnenia, resp. II. ÚS 480/2021, bod 73 až 77 a 127 odôvodnenia).

21. Ústavný súd sa vo veci s'ťažovateľky sústredil na otázku primeranosti zásahu do jej práv, pričom vychádzal z obsahu ústavnej s'ťažnosti a vyjadrení účastníkov konania.

22. Pri posudzovaní otázky, či napadnutým uznesením mestského súdu bola nastolená spravodlivá rovnováha medzi legitímnym verejným záujmom spočívajúcim v zabezpečení prípadného výkonu trestu prepadnutia veci, ktorá je výnosom z trestnej činnosti (§ 60 Trestného zákona), a základnými právami s'ťažovateľky, prihliadol ústavný súd okrem iného aj na dĺžku samotného zaistenia majetku (pozri k tomu napr. II. ÚS 480/2021, body 135 až 139 odôvodnenia).

23. Ústavný súd už vo svojej judikatúre uviedol, že viacročné zaistenie majetku je potrebné podrobiť prísnejšiemu prieskumu, v ktorom dôležitú úlohu zohráva to, i) či samotné trestné konanie prebieha bez priet'ahov, ďalej ii) aký má priebeh trestného procesu vplyv na argumenty, na ktorých je zaistenie založené, a tiež iii) aký je dopad zaistenia na dotknutú osobu (IV. ÚS 51/2019, bod 42 odôvodnenia).

24. Ak ide o otázku, či konanie vo veci s'ťažovateľky prebieha bez priet'ahov, ústavný súd konštatuje, že dĺžka zaistenia majetku s'ťažovateľky v čase rozhodnutia ústavného súdu dosiahla viac ako 15 a pol roka, čo rovnako platí aj o dĺžke trestného stíhania s'ťažovateľky. Na mestskom súde sa pritom konanie proti s'ťažovateľke vedie už viac ako 14 rokov.

25. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že v prípade už na prvý pohľad extrémne dlhého trestného konania, ako je to aj vo veci sťažovateľky, nie je potrebné podrobne skúmať postup príslušného súdu a tento postup sa považuje za porušenie práv dotknutých osôb, ak všeobecný súd na ospravedlnenie dĺžky konania neuvedie dostatočne relevantné skutočnosti (pozri napr. III. ÚS 146/2024, bod 11, resp. IV. ÚS 51/2019, bod 26 odôvodnenia).

26. Samotný mestský súd v napadnutom rozhodnutí a aj vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti konštatoval, že dĺžka konania je v sťažovateľkinej veci neprimeraná a neuviedol žiadne relevantné skutočnosti, ktoré by túto dĺžku konania ospravedlnili. Vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti totiž len veľmi všeobecne konštatoval, že konanie predlžujú „objektívne dôvody“, a v napadnutom rozhodnutí síce uviedol, že k priesťahom dochádza z dôvodov na strane sťažovateľky, toto konštatovanie však neodôvodnil žiadnymi konkrétnymi skutočnosťami.

27. Vzhľadom na to ústavný súd skonštatoval, že vo veci sťažovateľky dochádza k priesťahom v trestnom konaní, a preto pre ďalšie trvanie zásahu do majetkových práv sťažovateľky nemôže obstať paušálna argumentácia, ktorú mestský súd uviedol v napadnutom uznesení, že zaistenie je potrebné, pretože nebolo dosiaľ vykonané dostatočné dokazovanie pre meritórne rozhodnutie o sťažovateľkinom zaistenom majetku. Navyše, mestský súd sa vo svojom rozhodnutí vôbec nevenoval posúdeniu, aký má zaistenie majetku dopad na osobné pomery sťažovateľky.

28. Napadnuté uznesenie mestského súdu preto nespĺňa kritériá uvedené v citovanej judikatúre ústavného súdu, pričom ústavný súd konštatuje, že dĺžka zaistenia sťažovateľkinho majetku už nie je primeraná, t. j. vo veci sťažovateľky nebola rozhodnutím mestského súdu nastolená spravodlivá rovnováha medzi účelom zaistenia peňažných prostriedkov a právami sťažovateľky (pozri k tomu napr. aj rozhodnutie ESLP vo veci Valentin proti Dánsku, č. 26461/06, § 71, 26. marec 2009). Ústavný súd preto konštatoval porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva sťažovateľky vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva sťažovateľky na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu (bod 1 výroku tohto nálezu).

29. Vzhľadom na konštatované porušenie práv sťažovateľky ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie mestského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Úlohou mestského súdu bude v ďalšom konaní opätovne rozhodnúť o sťažovateľkinej žiadosti o vydanie zaistených peňažných prostriedkov, a to v súlade s už uvedeným právnym názorom ústavného súdu [bod 2 výroku tohto nálezu; pozri § 133 ods. 2 ods. 3 písm. b) a § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

30. Ústavný súd nevyhovel sťažnosti v časti týkajúcej sa namietaného porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu, že tento článok sa na vec sťažovateľky nevzťahuje. Ústavný súd upozorňuje, že aj keď vo veci sp. zn. IV. ÚS 51/2021 odkazoval na rozhodnutie ESLP vo veci Arcuri (pozri bod 34 odôvodnenia rozhodnutia vo veci sp. zn. IV. ÚS 51/2021), toto rozhodnutie ESLP sa týkalo vnútroštátneho konania, ktoré sa v zmysle predmetného článku dohovoru považovalo za konanie o občianskych právach. Vo veci sťažovateľky však pri zaistení majetku v trestnom konaní nejde o rozhodnutie o jej občianskych právach alebo záväzkoch a zaistenie majetku nie je možné považovať ani za rozhodnutie o oprávnenosti trestného obvinenia proti sťažovateľke (k aplikácii čl. 6 ods. 1 dohovoru pozri napr. aj II. ÚS 480/2021, body 140 až 145 odôvodnenia).

V.

Finančné zadosťučinenie

31. K sťažovateľkou uplatnenému nároku na finančné zadosťučinenie v sume 20 000 eur ústavný súd uvádza, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany základného práva v prípadoch, v ktorých nepostačuje len samotné vyslovenie porušenia práva, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (pozri IV. ÚS 469/2020, bod 30 odôvodnenia).

32. Samotná sťažovateľka nárok na finančné zadosťučinenie odôvodňovala tým, že ide o zmiernenie ujmy spôsobenej neprimeranou dĺžkou zaistenia jej peňažných prostriedkov, a zdôraznila, že trestné konanie pred mestským súdom trvá takmer trinásť rokov.

33. Pri stanovení výšky finančného zadosťučinenia prihliadol ústavný súd okrem dĺžky zaistenia peňažných prostriedkov aj na správanie samotnej sťažovateľky. Ústavný súd totiž z ústavnej sťažnosti a vlastnej rozhodovacej činnosti zistil, že sťažovateľka sa svojich práv vo veci zaistenia majetku začala prostredníctvom ústavnej sťažnosti domáhať až v roku 2023, pričom jej prvá ústavná sťažnosť bola odmietnutá (rozhodnutie vo veci sp. zn. IV. ÚS 356/2023), t. j. sťažovateľka sama nepostupovala pri ochrane svojich práv dôsledne. Ústavný súd preto sťažovateľke priznal právo na finančné zadosťučinenie vo výške 3 000 eur, ktoré v okolnostiach jej veci považuje za spravodlivé a ktoré je mestský súd povinný sťažovateľke vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku tohto nálezu).

34. Priznanú výšku finančného zadosťučinenia považuje ústavný súd za dostatočnú, a preto ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti týkajúcej sa nároku na finančné zadosťučinenie nevyhovelo (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

35. V súlade s § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal ústavný súd podľa výsledku konania sťažovateľke aj nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom. Trovy konania sťažovateľky pozostávali z trov právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a replika k vyjadreniu mestského súdu).

36. Pri výpočte výšky náhrady trov konania ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 predstavovala v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky 343,25 eur a náhrada hotových výdavkov za každý úkon právnej služby podľa § 16 ods. 3 vyhlášky predstavovala 13,73 eur.

37. Výška odmeny právnej zástupkyne tak predstavovala 1 029,75 eur (3 x 343,25 eur) a výška náhrady jej hotových výdavkov 41,19 eur (3 x 13,73 eur), t. j. spolu išlo o sumu 1 070,94 eur. Vzhľadom na skutočnosť, že právna zástupkyňa sťažovateľky je platcom dane z pridanej hodnoty, uvedená suma sa v súlade s § 18 ods. 3 vyhlášky zvýšila aj o daň z pridanej hodnoty vo výške dvadsať percent, t. j. o sumu 214,19 eur.

38. Celkovo tak bola sťažovateľke priznaná náhrada trov konania vo výške 1 285,13 eur. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. januára 2025

Robert Šorl
predseda senátu